

The purpose of the article is to theoretically substantiate sustainable positive motivation of professional training of future specialists in physical rehabilitation, aimed at forming a health-preserving educational environment.

It should be noted that motivation is of fundamental importance for the theory and practice of professional education in the educational environment of higher education as a system of health-preserving values of the future specialist. Positive motivation should be considered as one of the factors of readiness of future physical rehabilitation specialists for the direction of study, which motivate and direct them to successfully master their activities in the specialty.

The most significant motives for ensuring stable positive motivation of scientific and pedagogical workers and future physical rehabilitation specialists aimed at forming a health-preserving educational environment have been identified.

Therefore, the question arises of the need to find a compromise between the obligation to solve educational tasks related, first of all, to achieving the required level of education while preserving the health of all participants in the educational process.

It has been proven that the personal significance of health, the success of personal experience of health-preserving behavior of all participants in the educational process, and the emphasis on individual achievements in the field of health-preserving activities are the main factors of this activity.

Key words: motivation, health, institution higher education, physical rehabilitation, training, future specialists, health-preserving educational environment.

УДК 373.5.091.313.016:811.111]:316.61-053.6

DOI <https://doi.org/https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2025.104.04>

Бойчук В. С.

ІНТЕРАКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ АНГЛОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІДЛІТКІВ

У статті репрезентовано інтерактивний інструментарій англomовної підготовки у контексті формування міжкультурної компетентності підлітків на уроках англійської мови. Зокрема, розкривається значення таких понять як інтеракція, інтерактивне навчання, компоненти інтерактивного навчання. Схарактеризовано визначення поняття «інтерактивний інструментарій» у контексті формування міжкультурної компетентності підлітків. Розглянуто характеристики інтерактивного навчання при формуванні міжкультурної компетентності учнів на уроках англійської мови.

Презентовано структуру інтерактивного уроку, яка складається з п'яти елементів. Було визначено інтерактивний педагогічний інструментарій міжкультурної спрямованості, що представлений відповідними інтерактивними методами (кооперативні: «Робота в парах», «Робота в трійках», «Діалог», «Синтез думок», «Спільний проєкт», «Пошук інформації»; колективно-групові: «Мікрофон», «Мозковий штурм», «Дерево розв'язань», «Ажурна пилка», «Case-study», «Колажування», «Панельна дискусія»; ситуативного моделювання: імітаційні ігри, рольова гра) і форми навчання (групова та командна). Виокремлено найбільш ефективні інтерактивні методи та форми для ефективного формування міжкультурної компетентності підлітків на уроках англійської мови. Акцентовано увагу на чотирьох послідовних і взаємозалежних етапах, виділених американським вченим Девідом Колбом для врахування при формуванні міжкультурної компетентності підлітків на уроках англійської мови. Наголошено на важливості поступового створення на уроках англійської мови імітації англійського середовища. З'ясовано роль інформаційно-комунікаційних технологій при формуванні міжкультурної компетентності підлітків на уроках англійської мови.

Ключові слова: інтеракція, інтерактивне навчання, міжкультурна компетентність підлітків, уроки англійської мови, інтерактивний інструментарій, інтерактивні методи, інтерактивні форми, інформаційно-комунікаційні технології.

Сучасна політика України спрямована на розширення міжнародних контактів, розвиток ринкових відносин, зміцнення політичних, економічних та культурних взаємозв'язків з іншими країнами, зумовлює необхідність вивчення здобувачами освіти іноземних мов, які стають основним засобом адаптації до сучасних умов мультикультурного суспільства. У контексті цих тенденцій суспільного розвитку надзвичайно важливим є уміння визначати культурні особливості народів для розуміння один одного й одночасно досягати взаємного визнання. Враховуючи Рекомендації Європейського Парламенту та Ради «Про основні компетентності для навчання протягом усього життя» (2006 р.) [16], в Законі України «Про освіту» (2017 р.) закріплено обов'язок нашої держави сприяти вивченню мов міжнародного спілкування, насамперед англійської мови, в державних і комунальних закладах освіти, а також визначено, що метою повної загальної середньої освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості [6]. У зв'язку з цим пріоритетним завданням сучасної педагогічної освіти України є дієве формування міжкультурної компетентності підлітків для ефективної взаємодії з представниками інших країн, шанобливого ставлення до їх культури, звичаїв, традицій, встановлення взаєморозуміння та утвердження толерантності у взаємовідносинах. Однією з умов формування міжкультурної компетентності підлітків на уроках англійської мови є використання інтерактивного інструментарію англomовної підготовки.

Питаннями дослідження інтерактивного інструментарію та його аспектів займалися такі науковці: загальні положення інтерактивного навчання (С. Гончаров, О. Пометун, В. Терещенко); інтерактивна взаємодія, її суть, форми, методи і умови її формування (Н. Волкова, О. Комар, Л. Пироженко, О. Пехота, О. Пометун, В. Терещенко та інші); підготовка майбутніх учителів початкової школи до організації інтерактивної навчальної взаємодії учнів (І. Андросук, В. Бондар, І. Дичківська, Н. Кічук, Л. Коваль, О. Лінник, О. Матвієнко, Н. Павленко, О. Савченко, О. Співаковський, Л. Хоружа); інтерактивне навчання гуманітарних дисциплін (Г. Кривчикова, І. Луцик, Т. Сердюк, О. Січкарук, Е. Батальщикова, Л. Мельник); організація інтерактивного навчання у загальноосвітній школі (О. Дженджеро, О. Єльнікова, Н. Коломієць, Л. Кратасюк, О. Куликова, Н. Солодюк, Н. Шолохова); особливості впровадження інтерактивного навчання для таких шкільних предметів: історії (О. Пометун, Л. Пироженко, О. Савельєв), української мови та літератури (К. Голобородько, В. Щербина); хімії (Р. Бабченко, Л. Богданова, Г. Мальченко, І. Філоненко); географії (Г. Довгань); проблема інтерактивного навчання у ЗВО (С. Гончаров, О. Комар, В. Петрук, О. Пометун, О. Січкарук, Е. Батальщикова, Д. Губар, Н. Колесник, О. Комар, Л. Мельник, Н. Павленко, Т. Сердюк, В. Терещенко); англійської мови (Ю. Кравченко, М. Куріч, В. Редько, А. Циркаль); підготовка студентів до застосування форм інтерактивного навчання в майбутній професійній діяльності (Ю. Семенчук, Н. Шолохова, С. Яців, Е. Батальщикова, Л. Бекірова, О. Комар, Л. Мельник, Н. Павленко, В. Терещенко).

Вітчизняні вчені (І. Бахов, Я. Гнатенко, А. Гордійчук, Н. Калашнік, Д. Костенко, О. Кричківська, А. Любас, О. Пришляк, С. Радул, Н. Самойленко, І. Сафонова, О. Тіщенко, А. Токарева та ін.) зосередили свої зусилля на вирішенні питань оптимізації процесу формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців окремих спеціальностей – студентів ЗВО, а також формуванні міжкультурної компетентності учнів загальної середньої освіти (Н. Іванець початкова школа), А. Рутковська (учні 9–11 класів). Водночас, міжкультурна компетентність підлітків, а відтак і умови її ефективного формування (однією з яких є використання інтерактивного інструментарію англомовної підготовки), залишилися недостатньо вивченими.

Метою статті є з'ясування ролі інтерактивного (від слів «inter» – взаємний і «act» – діяти) інструментарію в контексті формування міжкультурної компетентності підлітків на уроках англійської мови.

До загальних принципів інтеракції вчені Е. Батальщикова, Л. Варга, К. Козубенко, О. Комар, А. Онишук, Н. Павленко, О. Пометун, В. Руденко, А. Шиба відносять:

- рух від цілого до окремого;
- орієнтацію занять на учня (learner-centered lessons);
- цілеспрямованість і змістовність занять, спрямованість на досягнення взаємодії та взаєморозуміння в діалозі [9; 11; 2].

Крім того, ці науковці основними компонентами інтерактивного навчання називають:

- позитивну взаємозалежність (кожний учень успішний, лише якщо успішні всі);
- особистісну взаємодію (спільна діяльність, у якій всі працюють на загальний успіх, а кращі учні допомагають тим, хто відстає);
- індивідуальну і групову підзвітність (кожний учень відповідає за свою «ділянку» роботи, а група несе відповідальність за загальний результат);
- розвиток навичок міжособистісного спілкування і спілкування в невеликих групах (здатність учнів вирішувати конфлікти, адекватно спілкуватись, узгоджувати і приймати спільні рішення для досягнення конкретної мети);
- обробку даних про роботу групи (колективний аналіз проведених дій і отриманих результатів для їх оптимізації у вирішенні майбутніх завдань) [13, с. 2].

За результатами аналізу існуючих наукових розробок, публікацій у педагогічних виданнях, методичної літератури, автори, у цілому, підтримують трактовку поняття «інтерактивне навчання» або як такого, що побудоване на взаємодії учнів, переживанні учасниками конкретного досвіду, його осмисленні (рефлексії), де активність педагога заміщується активністю учнів, а завданням вчителя стає створення умов для їх ініціативи, виконання функцій помічника і одного з джерел інформації, або як діалогового навчання, під час якого здійснюється взаємодія учителя і учнів при рівноправності будь-яких учасників навчання, їх позицій і точок зору [7, 14].

На думку О. Дженджеро, інтерактивне навчання передбачає як мінімум три види активності: фізичну (зміна розташування в класі, говоріння, слухання, письмо тощо), соціальну (обмін думками, враженнями; постановка запитань, відповіді на них), пізнавальну (внесення доповнень в інформацію вчителя, самостійний пошук шляхів розв'язання проблеми). І лише за умови, що всі три види активності будуть взаємопов'язані й різноманітні, інтерактивне навчання буде ефективним [4].

За результатами проведеного нами аналізу існуючих наукових розробок щодо формування міжкультурної компетентності здобувачів освіти, то важливими характеристиками інтерактивного навчання при формуванні міжкультурної компетентності учнів на уроках англійської мови можемо назвати такі:

- мотивація учнів до міжкультурної комунікації та набуття необхідних для цього знань, вмінь і навичок;
- наявність спільної мети та методики досягнення очікуваного результату формування певного рівня міжкультурної компетентності учнів;

- використання різних форм мовної і немовної інтеракції під керівництвом педагога, в т.ч. для виховання і розвитку особистості учнів;
- цілісність та єдність всіх інтеракцій на занятті, з опорою на прояви творчості, особистий успіх, учбовий досвід, активність, ініціативність учнів;
- створення комфортних умов навчання [2].

Як відмічають О. Комар і О. Пометун, структура інтерактивного уроку складається з п'яти елементів:

а) мотивація – фокусування уваги учнів на проблемі уроку, стимулювання інтересу до обговорюваної теми (не більше 5 % часу заняття);

б) оголошення, представлення теми та очікуваних навчальних результатів – забезпечення розуміння учнями змісту їхньої діяльності: чого вони повинні досягти в результаті уроку і чого від них чекає вчитель (не більше 5 % часу заняття);

в) надання учням необхідної інформації за мінімально короткий час, для того щоб на її основі виконувати практичні завдання шляхом інтерактивної взаємодії. Це може бути міні-лекція, читання роздаткового матеріалу, перевірка домашнього завдання, опанування інформацією за допомогою технічних засобів навчання або наочності тощо (10–15 % часу уроку);

г) інтерактивні вправи – центральна частина заняття, що передбачає застосування вчителем 1–3 інтерактивних методів, що відбираються в залежності від очікуваних результатів (45–60 % часу на уроці);

д) підбиття підсумків, оцінювання результатів уроку – процес, зворотний інструктажу, що називають «рефлексією». Його завдання – прояснити зміст опрацьованого; співвіднести реальні результати з очікуваними; проаналізувати, чому відбулося так чи інакше; зробити висновки; закріпити чи відкоригувати засвоєння; намітити нові теми для обміркування; встановити зв'язок між тим, що вже відомо і тим, що знадобиться засвоїти, навчитись у майбутньому; скласти план подальших дій (до 20 % часу) [7, 15].

У нашому дослідженні феномен інтеракції буде використовуватися в контексті інтерактивного інструментарію формування міжкультурної компетентності підлітків. Ми поділяємо позицію В. Желанової і визначаємо зазначений феномен як сукупність певних форм і методів інтерактивної взаємодії вчителя та підлітків, а також підлітків між собою у процесі формування їх міжкультурної компетентності. (В. Желанова) В межах нашого дослідження нами розробляється інтерактивний педагогічний інструментарій міжкультурної спрямованості, представлений відповідними інтерактивними методами (кооперативні: «Робота в парах», «Робота в трійках», «Діалог», «Синтез думок», «Спільний проект», «Пошук інформації»; колективно-групові: «Мікрофон», «Мозковий шторм», «Дерево розв'язань», «Ажурна пилка», «Case-study», «Колажування», «Панельна дискусія»; ситуативного моделювання: імітаційні ігри, рольова гра) і формами навчання (групова та командна).

Стосовно ефективних *інтерактивних методик*, то для досягнення необхідних нам цілей, услід за О. Пометун, вважаємо найбільш корисними наступні:

- робота в парах (дає учням час подумати, обмінятися ідеями з партнером і лише потім озвучувати свої думки перед класом);
- ротаційні (змінювані) трійки (сприяє ґрунтовному аналізу та обговоренню нового матеріалу з метою його осмислення, закріплення та засвоєння);
- два-чотири-всі разом (розвиває навички спілкування в групі, уміння вести дискусію й переконувати);
- карусель (включає всіх учасників в активну роботу для обговорення дискусійних питань);
- робота в малих групах (використовується для вирішення складних питань, які потребують колективного розуму і зусиль кожного) [15, 2].

Також, доцільними будуть наступні *інтерактивні методи і форми групової роботи*: внутрішні (зовнішні) кола (inside/outside circles); мозковий шторм (brain storm); читання зигзагом (jigsaw reading); обмін думками (think-pair-share); парні інтерв'ю (pair-interviews); рольові ігри (role-playing) та ін. [2].

Ми вважаємо, що всі перераховані інтерактивні методи і форми можуть і повинні використовуватись на уроках англійської мови для формування міжкультурної компетентності підлітків. Водночас, при цьому, необхідно буде враховувати певні особливості, про які ми далі детально розповімо.

Загальним для їх змісту, як відмічає американський вчений Девід Колб є те, що їх цикл складається з чотирьох послідовних і взаємозалежних стадій:

- *етапу конкретного досвіду*, де учні здобувають та/або використовують цей досвід за допомогою моделювання явища чи ситуації, які варто опрацювати в рамках навчальної теми;
- *етапу рефлексивного спостереження*, де створюються умови для критичного осмислення і рефлексії досвіду, учні обговорюють свої спостереження, пов'язані з його набуттям, відповідають на питання – «Що ми робимо? Що відбувається під час цього процесу? Що плануємо і чого реально досягаємо?», отримуючи дані про роль кожного учасника, усієї групи в цілому, результати співпраці;
- *етапу абстрактної концептуалізації* на якому виникає можливість конструювання, прирощення і привласнення знання, учні у взаємодії узагальнюють реальні ситуації власної практики, шукають закономірності та роблять умовиводи. В результаті такої спільної рефлексії виникає унікальне знання, цінність якого полягає не стільки в інформативності його змісту, скільки в його творчому характері;

– етапу активного експериментування, на якому учні на практиці перевіряють сформульовані висновки. Це можливе, наприклад, шляхом вирішення навчальних завдань з використанням отриманих нових знань або моделювання нових ситуацій, що стає початком наступного циклу навчання [7; 12; 17].

При цьому, що стосується використання інтерактивних методів у вітчизняних закладах середньої освіти на уроках англійської мови для формування міжкультурної компетентності підлітків, то, на нашу думку, основною перешкодою для цього є недостатній рівень володіння підлітками англійською мовою. Так, переважна більшість учнів класу, як правило, мають проблеми із сприйняттям текстових, а особливо усних (вербальних) повідомлень англійською мовою. Відповідно, не розуміють повністю або частково зміст повідомлень, а відтак не здатні належно спілкуватись англійською мовою. Крім того, навіть якщо частина учнів класу адекватно сприйняла повідомлення вчителя, у них виникають труднощі у створенні своїх власних (зустрічних) повідомлень англійською мовою, що суттєво ускладнює діалог на будь-які теми, передбачені програмою її вивчення. Це обумовлено, передусім, відсутністю у школярів необхідного словникового запасу (оскільки навіть доросла людина не зможе не знаючи іноземну мову, висловити на ній свою думку), а також незнанням основних мовних правил і кліше (сталих граматичних конструкцій), а вже зовсім потім – комунікативних тактик.

Відтак, основним завданням педагога постає поступове створення на уроках англійської мови більш повної *імітації англійського середовища* з адаптацією до нього учнів базової середньої освіти шляхом використання інтерактивних методів із подальшим збагаченням і збільшенням вживання англійських мовних конструкцій.

Так, наприклад, для цих учнів на уроках англійської мови спочатку можливе використання *таких інтерактивних ігор* як: «Ланцюжок» (підлітки по черзі повторюють певні слова, звертаючи увагу на вимову кожного), «Зіпсований телефон» (те саме, але шепочуть одне одному на вухо – при вірній вимові останній учень правильно називає слово), «Містичний предмет» (учні мають здогадатися, який предмет усно описує вчитель з тих, що є у класі), «Швидкий диктант» (дві команди учнів по черзі біжать до дошки і пишуть під диктовку слова або словосполучення – перемагає та команда, яка правильно записала більше слів), «Зашифровані картинки» (учень послідовно складає кілька картинок, об'єднаних спільним змістом і переказує події, які на них зображені, а потім інший учень пробує перекласти картинку місцями, щоб створити і розповісти свою історію) [2].

У подальшому, для забезпечення розвитку необхідних для міжкультурної комунікації знань, вмінь і навичок підлітків, вчитель має використовувати на уроках англійської мови дедалі більш *складні інтерактивні ігри*, які вимагають від учнів наявності у них більшого словникового запасу, знань комунікативних тактик, вмінь вирішувати міжкультурні комунікативні проблеми, наприклад: «Навчаючи-вчуся», «Ажурна пилка», «Case-метод», «Дерево рішень», «Мозковий штурм» (колективне обговорення для прийняття кількох рішень з конкретної проблеми).

Аналогічні вимоги вчителям англійської мови треба ставити і до інших інтерактивних методів.

З кінця минулого сторіччя з'явилась ще одна вкрай важлива складова інтерактивних методів, якої раніше взагалі не було, а на сьогоднішній день обійтись без неї практично неможливо. Це вміння як вчителя, так і здобувача освіти ефективно використовувати *інформаційно-комунікаційні технології* під якими розуміють сукупність методів, засобів та прийомів пошуку, зберігання, опрацювання, подання і передавання графічних, текстових, цифрових, аудіо- та відеоданих на базі персональних комп'ютерів, комп'ютерних мереж і засобів зв'язку [3]. Адже брак цих умінь і навичок позбавляє людину здатності вільно користуватись каналами зв'язку з комунікантами, які знаходяться в іншому місці, створювати і розповсюджувати потрібний контент, мати доступ до відповідних баз даних тощо [1].

Тобто *міжкультурна компетентність підлітків повинна включати в себе обов'язкове індивідуальне володіння:*

- технічними засобами (комп'ютери, комп'ютерні комплекси, мультимедійні проектори, персональні гаджети (смартфони, планшети і т.п.), сенсорні дошки тощо);
- програмними засобами (прикладне програмне забезпечення, у тому числі навчальне);
- засобами для забезпечення можливості повноцінної роботи в Інтернет (програми пошуку різноманітних даних в Інтернет тощо);
- спеціально створеним для системи освіти інформаційним наповненням (контент) в Інтернет;
- базовими знаннями про методичне забезпечення стосовно використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій в освіті [8, 1].

Зокрема, на уроках іноземної мови, використання засобів ІКТ забезпечує імітацію іншомовного середовища, створює умови для аутентичного спілкування, дозволяє враховувати індивідуальні особливості учнів, дає можливість підвищити мотивацію до вивчення іноземної мови та інтенсифікувати освоєння специфічних для цієї дисципліни умінь і навичок, без чого формування міжкультурної компетентності учнів є неможливим [10, 1].

У цілому, можемо підсумувати, що використання інтерактивних навчально-виховних методів для формування міжкультурної компетентності здобувачів освіти сприяє активній взаємодії всіх учнів у класі, їх рефлексії з приводу того, що вони знають і уміють, дає їм розуміння того, як треба робити у певній чи

схожій ситуації, яким чином отримувати знання та уміння, привчає брати на себе спільну відповідальність за результати навчання, які досягаються взаємними зусиллями. Це стимулює творче мислення і креативність учнів, розширює їх кругозір, зацікавлює до вивчення іноземних мов, розширює мотивацію до навчання, формує у них здатність розуміти іншу точку зору та співпрацювати у команді. Як наслідок, здобувачі освіти в отримують здатність досягати взаєморозуміння з представниками інших культур, що є однією з ключових компетентностей, необхідних кожній особистості в контексті європейської інтеграції України [2].

Використана література:

1. Бойчук В. С. Використання ІКТ у процесі формування міжкультурної компетентності підлітків на уроках англійської мови. *Тенденції розвитку педагогіки та освіти в умовах цифрових трансформацій* (ByteEd-2024) : матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 17–19 квітня 2024 року). Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. 554 с.
2. Бойчук В. С. Формування мовної особистості підлітка в контексті загальноєвропейської інтеграції. *Мова й література у проєкції різних наукових парадигм* : матеріали XIV Всеукр. студ.-викл. наук.-практ. конф. (21 квітня 2023 р., м. Полтава). ДЗ «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Полтава, 2023. 373 с.
3. Бузовська Ю. Ф. Підготовка майбутніх судноводіїв до міжкультурного спілкування засобами інформаційно-комунікаційних технологій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2020. 323 с.
4. Дженджеро О. Л. Розвиток комунікативних умінь старшокласників у процесі застосування інтерактивних технологій на уроках української мови : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2011. 229 с.
5. Желанова В., Єпіхіна М. Педагогічний інструментарій системи партнерської взаємодії вчителя початкової школи з суб'єктами освітнього процесу. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2023. № 1(52). С. 46–49. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2023.52.46-49>.
6. Закон України «Про освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
7. Комар О. А. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування інтерактивної технології : дис. ... д. пед. наук : 13.00.04. Умань, 2011. 512 с.
8. Мельник Л., Зарічна О., Колядич Ю. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі формування іншомовної комунікативної компетентності студентів гуманітарних спеціальностей. *Проблеми використання інформаційних технологій у сучасних закладах освіти*. 2021. № 62. С. 39–45.
9. Мельничук І. Теорія і методика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних технологій у вищих навчальних закладах : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04. Тернопіль, 2011. 584 с.
10. Овчаренко З. Інформаційні технології як засіб інтенсифікації вивчення англійської мови. *Молодий вчений*. 2018. № 3(55). С. 578–581.
11. Онищук А. Формування готовності до професійної діяльності майбутніх перекладачів засобами інтерактивних технологій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2014. 207 с.
12. Пометун О. І. Активні й інтерактивні методи навчання : до питання про диференціацію понять. *Шлях освіти*. 2004. № 3. С. 10–15.
13. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ, 2007. 141 с.
14. Пометун О. І. Інтерактивні методи навчання. Енциклопедія освіти. АПН України / гол. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. С. 357.
15. Пометун О. Сучасний урок : інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. Київ : Вид-во А.С.К., 2004. 192 с.
16. Рекомендації Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу «Про основні компетентності для навчання протягом усього життя». URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_988#Text
17. Kolb D. A. Experiential learning: experience as the source of learning and development. URL : https://www.researchgate.net/publication/235701029_Experiential_Learning_Experience_As_The_Source_Of_Learning_And_Development

References:

1. Boichuk V. S. (2024). Vykorystannia IKT u protsesi formuvannia mizhkulturnoi kompetentnosti pidlitkiv na urokakh anhliiskoi movy [The use of ICT in the process of forming intercultural competence of adolescents in English lessons]. *Trends in the development of pedagogy and education in the context of digital transformations* (ByteEd-2024) : materials of the I International Scientific and Practical Conference (Kharkiv, April 17–19, 2024). Kharkiv : V. N. Karazin Kharkiv National University [in Ukrainian].
2. Boichuk V. S. (2023). Formuvannia movnoi osobystosti pidlitka v konteksti zahalnoievropeiskoi intehtatsii [Formation of a teenager's linguistic personality in the context of pan-European integration]. *Language and literature in the projection of different scientific paradigms* : materials of the XIV All-Ukrainian student-teacher scientific and practical conference (21 April 2023, Poltava). State Institution «Luhansk Taras Shevchenko National University» [in Ukrainian].
3. Buzovska Yu. F. (2020). Pidhotovka maibutnikh sudnovodiiv do mizhkulturnoho spilkuvannia zasobamy informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii [Preparing future navigators for intercultural communication using information and communication technologies] : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Odesa. 323 s. [in Ukrainian].
4. Dzhendzhero O. L. (2011). Rozvytok komunikativnykh umin starshoklasnykiv u protsesi zastosuvannia interaktyvnykh tekhnolohii na urokakh ukrainskoi movy [Development of communicative skills of high school students in the process of using interactive technologies in Ukrainian language lessons] : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02. Kyiv. 229 s. [in Ukrainian].
5. Zhelanova V., Yepikhina M. (2023). Pedahohichnyi instrumentarii systemy partnerskoi vzaiedodii vchytelia pochatkovoi shkoly z sub'iektamy osvithnoho protsesu [Pedagogical tools for the system of partner interaction of a primary school teacher with subjects of the educational process]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Pedahohika. Sotsialna robota*. 1(52). S. 46–49. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2023.52.46-49> [in Ukrainian].
6. Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [The Law of Ukraine On Education]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].
7. Komar O. A. (2011). Teoretychni ta metodychni zasady pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoi shkoly do zastosuvannia interaktyvnoi tekhnolohii [Theoretical and methodological principles of training future primary school teachers to use interactive technology] : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02. Kyiv. 229 s. [in Ukrainian].

8. Melnyk L., Zarichna O., Koliadych Yu. (2021). Zastosuvannya informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u protsesi formuvannya inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti studentiv humanitarnykh spetsialnostei [The use of information and communication technologies in the process of forming foreign language communicative competence of students of humanitarian specialties]. *Problemy vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii u suchasnykh zakladakh osvity*. № 62. S. 39–45 [in Ukrainian].
9. Melnychuk I. (2011). Teoriia i metodyka profesiinoi pidhotovky maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv zasobamy interaktyvnykh tekhnolohii u vyshchyykh navchalnykh zakladakh [Theory and methods of professional training of future social workers using interactive technologies in higher educational institutions] : dys. ... doktora ped. nauk : 13.00.04. Ternopil. 584 s. [in Ukrainian].
10. Ovcharenko Z. (2018). Informatsiini tekhnolohii yak zasib intensyfikatsii vyvchennia anhliiskoi movy [Information technologies as a means of intensification of English language learning]. *Molodyi vchenyi*. № 3(55). S. 578–581 [in Ukrainian].
11. Onyshchuk A. (2014). Formuvannya hotovnosti do profesiinoi diialnosti maibutnikh perekladachiv zasobamy interaktyvnykh tekhnolohii [Formation of readiness for professional activity of future translators using interactive technologies] : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Khmelnytskyi. 207 s. [in Ukrainian].
12. Pometun O. I. (2004). Aktyvni y interaktyvni metody navchannia : do pytannia pro dyferentsiatsiiu poniat [Active and interactive teaching methods: to the question of differentiation of concepts]. *Shliakh osvity*. № 3. S. 10–15 [in Ukrainian].
13. Pometun O. (2007). Entsyklopediia interaktyvnogo navchannia [Encyclopedia of interactive learning]. Kyiv. 141 s. [in Ukrainian].
14. Pometun O. I. (2008). Interaktyvni metody navchannia. Entsyklopediia osvity. APN Ukrainy [Interactive teaching methods. Encyclopedia of education. Academy of Sciences of Ukraine]. Kyiv : Yurinkom Inter. 357 s. [in Ukrainian].
15. Pometun O. (2004). Suchasnyi urok : interaktyvni tekhnolohii navchannia [Modern lesson: interactive teaching technologies : scientific-methodical manual]. Kyiv : Vyd-vo A.S.K. 192 s. [in Ukrainian].
16. Rekomendatsii Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady Yevropeiskoho Soiuzu "Pro osnovni kompetentnosti dlia navchannia protiahom usoho zhyttia" [Recommendation of the European Parliament and of the Council of the European Union on the Core Competences for Lifelong Learning]. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_988#Text [in Ukrainian].
17. Kolb D. A. Experiential learning: experience as the source of learning and development. URL : https://www.researchgate.net/publication/235701029_Experiential_Learning_Experience_As_The_Source_Of_Learning_And_Development

V. Boichuk. Interactive English training toolkit in the context of forming intercultural competence of adolescents

The article presents an interactive toolkit for English language training in the context of forming intercultural competence of adolescents in English lessons. In particular, the meaning of such concepts as interaction, interactive learning, and components of interactive learning is revealed. The definition of the concept of "interactive toolkit" in the context of forming intercultural competence of adolescents is characterized. The characteristics of interactive learning in the formation of intercultural competence of students in English lessons are considered. The structure of an interactive lesson is presented, which consists of five elements. An interactive pedagogical toolkit of intercultural orientation was identified, represented by appropriate interactive methods (cooperative: "Work in pairs", "Work in threes", "Dialogue", "Synthesis of thoughts", "Joint project", "Information search"; collective-group: "Microphone", "Brainstorming", "Solution tree", "Jigsaw", "Case-study", "Collage", "Panel discussion"; situational modelling: simulation games, role-playing) and forms of learning (group and team) were identified. The most effective interactive methods and forms for the effective formation of intercultural competence of adolescents in English lessons were identified. The focus is on four consecutive and interdependent stages identified by the American scientist David Kolb to be considered in the formation of intercultural competence of adolescents in English lessons. The importance of gradually creating a more complete imitation of the English environment in English lessons is emphasized. The role of information and communication technologies in the formation of intercultural competence of adolescents in English lessons is clarified.

Key words: interaction, interactive learning, intercultural competence of adolescents, English lessons, interactive tools, interactive methods, interactive forms, information and communication technologies.

УДК 378-372.8

DOI <https://doi.org/https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2025.104.05>

Булгару Н. Б., Душель Г. В.

ІНФОГРАФІКА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Статтю присвячено теоретичному та практичному обґрунтуванню використання інфографіки у процесі формування навичок інішомовного мовлення у студентів закладів вищої освіти. Автор розглядає інфографіку як сучасний дидактичний засіб, що сприяє підвищенню ефективності викладання іноземної мови завдяки візуалізації інформації, активізації когнітивної та мовленнєвої діяльності здобувачів освіти, розвитку їх критичного мислення та цифрової грамотності.

Метою дослідження є визначення змісту й специфіки формування навичок мовлення іноземною мовою із застосуванням інфографіки в навчальному процесі. Об'єктом аналізу виступає процес навчання іноземної мови студентів різних спеціальностей, а предметом – засоби інфографіки як інструмент візуалізації навчального матеріалу та стимулювання мовленнєвої активності.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні інфографіки як елементу дидактичної системи вищої освіти, що має значний потенціал для розвитку інішомовної комунікативної компетентності. Автор пропонує класифі-